

Handlingsplan

Barn och elever med särskild begåvning

Dokumenttyp:	Plan för arbete med att möta behov hos barn och elever med särskild begåvning
Beslutad av:	Ledningsgrupp Kunskapsförvaltningen
Antagen:	2022-10-12
Gäller för:	Kunskapsförvaltningen Karlskrona kommun
Ansvar för revidering:	Specialpedagog med samordnande uppdrag gällande barn och elever med särskild begåvning, Avdelning elevhälsa
Giltighetstid:	Utvärderas och revideras september 2023

Inledning	2
Målbild för Karlskrona kommun.....	3
Målsättning	4
Bakgrund	5
Särskild begåvning	5
Definition	5
Risker med att inte uppmärksamma	6
Framgångsfaktorer	7
Framgångsfaktorer i undervisning	7
Nuläge Karlskrona	8
Skolverkets planerade insatser	8
Exempel på pågående projekt nationellt	10
Linköpings kommun	10
Chalmers högskola	10
Växjö kommun	10
Insatser för att nå handlingsplanens mål	11
Ökad kunskap	11
Rutiner för arbete på förskolor och skolor	11
Kommunövergripande organisation.....	11
Ansvar.....	13
Förvaltningsledning ansvarar för att:	13
Specialpedagog med samordnande uppdrag ansvarar för att:.....	13
Skolledare ansvarar för att:	13
Elevhälsan ansvarar för att:.....	14
Av skolledare utsedd ambassadör ansvarar för att:	14
Undervisande pedagoger ansvarar för att:	14
Källor.....	15
Handlingsplaner som finns tillgängliga på internet:	15

Inledning

Syftet med handlingsplanen är att uppmärksamma och synliggöra barn och elever med särskild begåvning för att förbättra deras reella möjligheter att nå och uppleva att de når maximal utveckling såväl gällande kunskapsresultat som trivsel och skolnärvaro.

Handlingsplanens åtgärder är tänkta att ge stöd och vägledning åt skolledare, elevhälsa, pedagoger och övrig skolpersonal i deras strävan att bemöta och tillgodose särskilt begåvade barn och elevers behov i ett skolsammanhang.

I denna handlingsplan betraktas särskild begåvning framför allt som elevens potential, som genom lämpligt bemötande, anpassad undervisning och målmedvetet arbete kan leda till utmärkta prestationer.¹

Handlingsplanen utgår från Skollagen (2020:800; 2022:146) som säger att ”Elever som lätt uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling”. I Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS 2022:334) anges att ”Lärare och övrig skolpersonal bör regelbundet utvärdera hur undervisningen anpassas så att elever som lätt uppfyller betygskriterier, eller de kriterier för bedömning av kunskaper, som minst ska uppfyllas kan nå längre i sin kunskapsutveckling”. Handlingsplanen bör ingå i kvalitetsarbetet så väl på skolorna som på förvaltningsnivå.

Handlingsplanen är framtagen av avdelningen för kvalité och utveckling inom Kunskapsförvaltningen, Karlskrona kommun. Det är en omarbetad och till Karlskrona kommuns förutsättningar anpassad version av SKL:s Handlingsplan för särskilt begåvade barn och elever (2016) samt handlingsplaner från Utbildningsnämnden Stockholms stad (2019), Sigtuna kommun (2019), Sölvesborgs kommun (2021) samt Torsås kommun (2020). Andra dokument som ligger till grund för handlingsplanen är Skolverkets redovisning *Elever som snabbare når kunskapsmålen* (2020), Skolinspektionens kvalitetsgranskning *Utmanande undervisning för högpresterande elever* (2018) samt Skolverkets stödmaterial för arbetet med särskilt begåvade elever.

---

¹ Dai; Dweck; Mönks & Katzko; Rogers; Ziegler. Se Utbildningsnämnden i Stockholm Stad, Handlingsplan för elever med särskild begåvning; 2019, s 3

Målbild för Karlskrona kommun

Alla som arbetar inom kunskapsförvaltningen har allmän kännedom om särskild begåvning och vad det kan innebära för barn, elever och undervisning.

Alla pedagoger i Karlskrona kommun har grundläggande kunskaper om hur man i undervisningen känner igen, bemöter och stimulerar barn och elever med särskild begåvning.

På varje skola finns en ambassadör med fördjupad kunskap och som fungerar som rådgivare, handleder kollegor samt deltar i nätverk med andra ambassadörer.

I varje elevhälsoteam synliggörs särskild begåvning genom regelbundna diskussioner.

Alla elever med särskild begåvning, alla högpresterande elever och alla särskilt intresserade elever på kommunala och fristående skolor erbjuds att delta i kommunövergripande intressegrupper.

Målsättning

Handlingsplanens målsättning är:

Ökad kunskap och förståelse

- att inom alla nivåer av skolans organisation öka kunskap om samt skapa förståelse och medvetenhet för hur särskilt begåvade barn och elever kan uppmärksammas, synliggöras och bemötas.

Rutiner för arbete på förskolor och skolor

- att bidra till att det på varje förskola och skola skapas rutiner/metoder för att uppmärksamma särskilt begåvade barn och elever och anpassa verksamheten/ undervisningen utifrån deras förutsättningar, behov och intresse.

Kommunövergripande organisation

- att skapa en organisation där alla särskilt begåvade, högpresterande och/ eller särskilt intresserade elever i Karlskrona kommun, oberoende av vilken skola de går på, får samma möjligheter att delta i utmanande undervisning/ aktiviteter tillsammans med likasinnade.

Bakgrund

Särskild begåvning

Det finns inte någon entydig definition för vad särskild begåvning innebär, däremot finns en samstämmighet kring vad det *inte* är².

- Särskild begåvning är inte en diagnos, det kan inte fastställas genom utredningar. Särskild begåvning kan däremot förekomma tillsammans med andra diagnoser.
- Särskild begåvning är inte synonymt med högt IQ. Även om det med särskild begåvning följer ett högt IQ så omfattar särskild begåvning även förmågor som att föra resonemang på högre abstrakt nivå än jämnåriga, vara bra på att dra egna slutsatser, göra egna kopplingar och skapa nytt³.
- Särskild begåvning innebär inte per automatik höga betyg eftersom betyg är kopplade till prestation.

Elever med särskild begåvning är en mycket heterogen grupp; de kan vara särskilt begåvade i ett eller flera ämnen, de kan vara särskilt begåvade samtidigt som de har en funktionsvariation och de kan vara på en hög kunskapsmässig nivå samtidigt som deras sociala utveckling är åldersadekvat. Lärare har ofta svårt att identifiera särskilt begåvade elever. Studier visar att lärare i allmänhet uppfattar elever som begåvade om de är utåtriktade och uppvisar ett utmärkt logiskt tänkande, snabb uppfattningsförmåga, intellektuell nyfikenhet samt goda betyg medan subtila tecken på begåvning hos blyga barn oftast går obemärkta förbi.⁴

Definition

För att lägga fokus på skolans arbete framför elevers egenskaper väljer vi i denna handlingsplan att betrakta särskild begåvning som *elevens potential, som genom lämpligt bemötande, anpassad undervisning och målmedvetet arbete kan leda till utmärkta prestationer*⁵.

---

² C. Sims. 2021. Begreppet särskild begåvning. I Sims C. (red) Särskild begåvning; i praktik och forskning.

³ R.S. Persson. 1997. Ett annorlunda land. Särbegåvnings psykologi.

⁴ Freeman; Silverman; se M. Liljedahl. 2019. Särbegåvade tonåringar, hur identifierar man dem?

⁵ Utbildningsnämnden i Stockholm Stad. 2019. Handlingsplan för elever med särskild begåvning.

Risker med att inte uppmärksamma

I inledningen till Skolverkets stödmaterial *Särskilt begåvade elever* beskriver forskarna Linda Mattsson och Eva Pettersson riskerna med att inte uppmärksamma de särskilt begåvade:

- ”Särskilt begåvade elever som inte får lämplig undervisning och stöd riskerar att **bli understimulerade eller att hamna i utanförskap**⁶
- Understimulans och negativt bemötande kan **leda till stökiga elever** i klassrummet⁷
- Det kan också leda till att elever **inte finner något intresse** i att gå till skolan eller av att följa undervisningen eftersom de redan känner att de kan det som sägs där⁸
- eller till elever som **inte känner sig accepterade av samhället**⁹
- Det kan också visa sig i form av **ensamhet och slutenhet**¹⁰
- Det finns särskilt begåvade elever som blivit ”**hemmasittare**”¹¹
- **blivit utan lärarledd undervisning** under största delen av sin grundskoletid¹²,
- upplevt att de behövt **undertrycka sin personlighet och sin begåvning** för att passa in och bli accepterade¹³
- fått **agera extralärare eller förväntats höja moral och etik i klassrummet** i stället för att få undervisning och fokusera på sin egen utveckling¹⁴
- Det finns också många beteenden som misstolkats som om den särskilt begåvade eleven har **uppmärksamhetsproblem eller svårigheter med socialt samspel**¹⁵”

Mona Liljedahl (2014) beskriver i sin artikel *Särbegåvade tonåringar- hur identifierar man dem* en fallstudie genomförd bland en grupp elever med resurstöd där så många som en tredjedel visade sig vara särbegåvade i någon grad. Liljedahl skriver vidare att forskningen pekar på att särbegåvade elever tenderar att få samma skolproblematik som svagbegåvade elever, inte minst av den tristess och understimulans som de upplever i skolan. Erfarenheter gjorda av Centrala elevhälsan i Karlskrona kommun stämmer överens med de resultaten.

---

⁶ R.S. Persson; Reis & McCoach.

⁷ Nelson, Rinn & Hartnett; Webb, Amend & DeVries.

⁸ M. Liljedahl.

⁹ R.S. Persson.

¹⁰ Gross; Silverman; Webb, Amend, Webb, Goerss, Beljan & Olenchak.

¹¹ M. Liljedahl,

¹² R.S. Persson.

¹³ R.S. Persson.

¹⁴ R.S. Persson.

¹⁵ Amend, Schuler, Beaver-Gavin & Beights; Nelson m.fl.; Webb m.fl.

Framgångsfaktorer

”För att särskilt begåvade elever ska kunna visa och utveckla sina förmågor krävs att skolan uppmärksammar dem och ger dessa elever utmaningar på rätt nivå, samt ser till att de får bekräftelse och att de erbjuds delaktighet. Det är avgörande att det i skolan finns en social acceptans och förståelse från de vuxna samt att pedagogerna arbetar för tolerans mellan elever.”¹⁶

Framgångsfaktor för att arbeta konstruktivt med denna elevgrupp är kunskap och kompetens hos skolpersonal. Kunskap om särskild begåvning, kompetens att identifiera barn och elever som är i behov av extra utmaningar, kompetens att skapa ett adekvat och tillitsfullt bemötande och kompetens att undervisa.¹⁷

För ett effektivt arbete behövs samordnade insatser där huvudman tar ett övergripande ansvar och skapar en organisation för hur man samarbetar mellan stadier, skolor och skolformer och som säkerställer en undervisning som är nivå- och studietaktsanpassad och som garanterar progression i lärandet¹⁸.

Eftersom särskilt begåvade barn och elever är en heterogen grupp vars behov lätt kan missuppfattas är det av vikt att det på var skola även finns rutiner i elevhälsoarbetet för att känna igen, kartlägga och undervisa dessa elever¹⁹

De begåvade barnen eller eleverna är sårbara i sociala situationer. För att finna strategier och minska känslan av utanförskap är möjligheten att hitta och träffa likasinnade att dela erfarenheter med det viktigaste²⁰.

Framgångsfaktorer i undervisning

Erkända framgångsfaktorer i undervisning av särskilt begåvade barn och elever är acceleration, berikning och coaching/ mentorskap.

- **Acceleration** innebär i det här sammanhanget att elever accelererar i ett eller flera ämnen till en högre nivå i utbildningssystemet. Det kan innebära att elevens skolstart tidigareläggs, att eleven hoppar över vissa moment i undervisningen, flyttas upp en eller flera årskurser eller läser vissa ämnen tillsammans med äldre elever. Acceleration kan även ske inom elevens ordinarie årskurs. Det är alltid av vikt att förse eleven med undervisning under pågående acceleration så att eleven inte lämnas ensam med material och utan handledning.
- **Berikning** innebär i det här sammanhanget att eleven får möjlighet att bredda och fördjupa sig utifrån sitt intresse. Berikande insatser kan ligga

¹⁶ RS Persson. Se E Pettersson, L Mattsson. 2015 s 7. 1.1 Inledning- att uppmärksamma de särskilt begåvade. Skolverket. Studiepaket Särskilt begåvade elever.

¹⁷ M. Liljedahl. 2014. Särbegåvade tonåringar hur identifierar man dem; Skolverket 2020. Redovisning av uppdraget Elever som snabbare når kunskapsmålen; P. Rodrigues Milovic. 2021. Förutsättningar för ett gott bemötande och en bättre lärmiljö. C. Sims. (red) Särskild begåvning; i praktik och forskning.

¹⁸ Skolverket 2020. Redovisning av uppdraget Elever som snabbare når kunskapsmålen.

¹⁹ Skolverket 2020. Redovisning av uppdraget Elever som snabbare når kunskapsmålen.

²⁰ N Robinson. I P. Rodrigues Milovic. 2021 s 56. Förutsättningar för ett gott bemötande och en bättre lärmiljö. C. Sims. (red) Särskild begåvning; i praktik och forskning.

utanför klassrummet men elever med hög förmåga kan berikas i ordinarie undervisning om genom pedagogisk differentiering och samarbete/nätverkande mellan pedagoger. Pedagogisk differentiering innebär att uppgifter utformas så att de kan lösas olika; tempo, omfång, nivå, metod, intresse, lärmiljö vilket innebär att alla elever kan arbeta med samma uppgift men på olika sätt.

- **Coaching, mentorskap** innebär i det här sammanhanget att eleven har regelbunden kontakt med en mentor som delar elevens intresse och har god kunskap inom detsamma. Mentorn hjälper till att överbrygga komplexitet som kan finnas i elevens inlärningsprofil där vissa delar är åldersadekvata och andra på en mycket högre nivå.

För att kunna stödja pedagoger i sitt uppdrag att möta behoven hos barn med särskild begåvning förordas i denna handlingsplan förutom fortbildningsinsatser att det på varje skola finns en nyckelfunktion, här kallad ambassadör, med fördjupad kunskap inom området som kan vara samtalspartner och handledare.

Nuläge Karlskrona

Ett för Karlskrona kommun prioriterat område är ledarskap i klassrummet med variation som norm. Tanken är att med kunskap om differentierad undervisning skall klassrummen breddas så att fler elever ryms inom ramarna. Genom arbetet med att ta fram en handlingsplan för arbetet med särskild begåvning säkerställs att klassrummet breddas så att även elever som lätt uppfyller de kriterier för betyg eller bedömning av kunskap som finns omfattas.

Erfarenhet från samtal med pedagoger i förskolor och skolor i Karlskrona kommun visar att de känner att de saknar kunskap om hur de kan arbeta med barn och elever med särskild begåvning. Erfarenhet visar också att det finns ett stort intresse hos många pedagoger att lära mer inom området. De kunskapshöjande insatser som hittills gjorts inom kommunen har gjorts på enskilda initiativ och kunskap om vilka och i vilken omfattning insatser är gjorda saknas.

Ehrens värdska gymnasiet erbjuder sedan flera år tillbaka i samarbete med Blekinges tekniska högskola en mattegrupp där särskilt intresserade elever träffas för att prata, lösa och diskutera matematik. Materialet som används samlas och är tillgängligt att användas i undervisning. Verksamheten har fått stå modell för de intressegrupper som beskrivs i denna handlingsplan.

Skolverkets planerade insatser

Utbildningsdepartementet föreslår i en promemoria från juni 2022²¹ ändringar i skollagen, skolförordningen och gymnasieförordningen med syfte att underlätta för elever i alla olika skolformer att läsa i snabbare takt och på en högre nivå. I

²¹ Utbildningsdepartementet. Promemoria Dnr U2022/02568. Elever i grundskolan, specialskolan, sameskolan och gymnasieskolan ska lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå. Regeringskansliet 20220630.

avsnittet för skolans värdegrund och uppgift; Likvärdig utbildning förtydligas skolans ansvar för elever som lätt uppfyller kriterier. Förslag till tillägg i kursiverad stil:

Grundskolan: Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. När det gäller grundskolan har skolan också ett särskilt ansvar för de elever som lätt uppfyller kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

Gymnasieskolan: Det finns också olika vägar att nå målen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen, och åt de elever som lätt uppfyller betygskriterierna. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.

I avsnitten som berör övergripande mål och riktlinjer; rektors ansvar föreslås följande förtydligande:

Grundskolan: - elever får möjlighet att studera på en högre nivå,

Gymnasieskolan: -underlätta för elever som studerar på en högre nivå,

Förslagen är tänkta att börja gälla från och med 3 juli 2023. Enligt Skolverket behövs även ökad kunskap om hur man tillgodoser behoven hos elever som behöver särskilda utmaningar. Myndigheten bedömer att det behövs insatser för att kunskapen ska öka hos flera olika personalkategorier i skolan, bl.a. skolchefer, rektorer och lärare. Även hos elevhälsan finns behov av kompetenshöjande insatser.

Skolverket har i sin utredning som ligger till grund för promemorian angett att de avser att ta fram utvecklingsinsatser för att stärka och stödja skolors arbete med att ge elever, oavsett var i landet de bor, möjlighet att både berikas och accelerera i sitt lärande. Insatserna omfattar både stödsatser till skolchefer och rektorer och kompetensutvecklingsinsatser för lärare och annan personal jämförbara med matematik- och läsllyftet. Därtill planeras en översyn av Skolverkets befintliga stödsatser och stödmaterial.

Skolverket har tidigare även föreslagit att en nationell strategi för språk och en nationell strategi för matematik bör utredas. Inom ramen för utarbetandet av detta kan övervägas om även stöd för berikning och acceleration skulle kunna läggas till. En möjlighet skulle kunna vara att utreda vidare om det även i Sverige vore ett lämpligt sätt att samla kompetens och stärka nationell likvärdighet inom området. Behovet av att utveckla arbetet på området har även uppmärksamats av forskare i de nordiska länderna och ett nätverk har därför nyligen skapats.

Exempel på pågående projekt nationellt

Linköpings kommun

I Linköping har en ideell intresseförening i samarbete med kommunen startat mötesplatser där unga med särskild begåvning, forskare, universitetsstudenter och experter inom olika ämnesområden. Mötena riktar sig till skolelever och är förlagda efter skoltid men under terminstid.

Chalmers högskola

Chalmers högskola har ett mentorsprogram där studenter agerar mentorer åt grundskoleelever. Mentorsprogrammet har funnits med fysiska träffar sedan 2015 och utökades 2020 till att omfatta även digitala träffar så att elever från hela landet kan delta.

Växjö kommun

Växjö kommun har ett pågående pilotprojekt över tre år där tre skolor är utsedda att vara kunskapsnav i arbetet med barn och elever med särskild begåvning. De tre skolorna representerar låg- och mellanstadium, högstadium och gymnasium. På varje skola är rektor ansvarig för att driva arbetet i samverkan och med stöd av en central arbetsgrupp. I första läget är ämnena matematik och engelska i fokus för att senare byggas på med teknik och estetiska ämnen.

Insatser för att nå handlingsplanens mål

Ökad kunskap

- att inom alla nivåer av skolans organisation öka kunskapen om samt skapa förståelse och medvetenhet för hur särskilt begåvade barn och elever kan uppmärksammas, synliggöras och bemötas.

Under läsåret 22/23 görs en fortbildningsinsats för olika nivåer inom organisationen; ambassadörer, pedagogisk personal samt övrig personal. Insatsen görs inom ramen för arbetet med ledarskap i klassrummet/ variation som norm.

Ett nätverk av ambassadörer bildas där varje skolenhet är representerad av minst en person. För att upprätthålla kompetensen ges kontinuerlig fortbildning i nätverket och ambassadörerna ansvarar i sitt uppdrag för att ta kunskapen vidare till skolor. Nätverken drivs av en specialpedagog inom Central elevhälsa med uppdrag att bevaka forskningsläge och samordna kommunövergripande fortbildning. För förskolor kan befintligt nätverk av specialpedagoger fylla samma funktion.

Rutiner för arbete på förskolor och skolor

- att handlingsplanen bidrar till att det på varje förskola och skola skapas rutiner/metoder för att uppmärksamma särskilt begåvade barn och elever och anpassa undervisningen utifrån deras förutsättningar, behov och intresse.

Skolledare och elevhälsopersonal ges i uppdrag att uppmärksamma särskild begåvning genom regelbundna diskussioner samt skapa rutiner för hur barn och elever lyfts i elevhälsans arbete och dokument.

Elevhälsan har i sitt arbete stöd av ambassadörernas fördjupade kunskaper. Ambassadörer utgör också ett kontaktnät vid skolbyte, stadiövergångar och accelererad undervisning.

Kommunövergripande organisation

- att skapa en organisation där alla särskilt begåvade, högpresterande och/ eller särskilt intresserade elever i Karlskrona kommun, oberoende av vilken skola de går på, får samma möjligheter att delta i utmanande undervisning/ aktiviteter tillsammans med likasinnade.

I kommunen finns anställda ”talangkoordinatorer” med uppgift att driva intressegrupper där elever från hela kommunen kan arbeta med utmanande uppgifter och träffa likasinnade. Intressegrupperna ska finnas i flera ämnen och för flera stadier. Intressegrupper erbjuds i första hand i matematik/ naturvetenskap samt i språk/ humaniora och för äldre elever. Innehållet och uppgifterna som

används i intressegrupperna samlas och görs tillgängligt för utveckling av undervisning på alla skolor.

Vidareutveckling: Med stöd av ”Talangkoordinatorer” och ambassadörer bildas lokala intressegrupper.

Ansvar

I Karlskrona kommun gäller följande ansvarsfördelning i arbetet med särskilt begåvning.

Förvaltningsledning ansvarar för att:

- anta, implementera och följa upp handlingsplan gällande särskilt begåvade barn och elever.
- det inom Central Elevhälsa finns en specialpedagog med samordnande uppdrag.
- det i kommunen finns centralt anställda talangkoordinatorer med uppdrag att driva undervisning av intressegrupper i olika ämnen.
- uppmuntra lokala initiativ där verksamheten kopplas ihop med forskning om särskilt begåvade barn och elever.

Specialpedagog med samordnande uppdrag ansvarar för att:

- bevaka forskningsläget gällande särskild begåvning
- kartlägga skolor och förskolors behov samt erbjuda och föreslå fortbildning på olika nivåer.
- skapa och driva kommunövergripande nätverk för ambassadörer som bevakar särskilt begåvade barn och elevers situation och möjlighet.
- samordna insatser och mötesplatser för särskilt begåvade barn och elever mellan olika skolor.
- driva arbetet med handlingsplanen gällande särskilt begåvade barn och elever.

Skolledare ansvarar för att:

- alla elever ska ges möjlighet att nå maximal utveckling, kunskapsmässig och socioemotionell.
- på skolan uppmärksamma och synliggöra särskilt begåvade och högpresterande barn och elever.
- kontinuerligt uppmuntra all sin personal i arbetet med särskilt begåvade barn och elever.
- ge pedagoger möjlighet till kompetensutveckling samt skapande av olika samtalsforum genom att använda egna och i handlingsplanen föreslagna aktiviteter för att öka personalens kompetens om särskild begåvning
- ge särskilt begåvade, högpresterande och särskilt intresserade barn och elever möjlighet att delta i kommunövergripande verksamhet.
- att för varje skolenhet utse en ambassadör med uppdrag nedan och ge ambassadören förutsättningar för att fullfölja sitt uppdrag.
- följa upp skolans arbete och resultat gällande särskilt begåvade barn och elever

Elevhälsan ansvarar för att:

- granska och utvärdera hur särskilt begåvade barn och elever lyfts i elevhälsans arbete och dokument.
- arbeta förebyggande genom att identifiera, diskutera och undanröja hinder i skolans lärmiljöer.
- delta i pedagogiska och sociala utredningar

Av skolledare utsedd ambassadör ansvarar för att:

- göra pedagogerna uppmärksamma på hur de kan arbeta med särskilt begåvade barn och elever för att de ska nå maximal utveckling.
- föreslå och vara delaktig i kompetensutveckling för pedagoger på den egna skolan.
- stödja pedagoger på egna skolan genom att handleda och vara diskussionspartner.
- delta i nätverk för kommunens ambassadörer två gånger per termin med fokus på utbyte av erfarenheter och fortbildning.

Undervisande pedagoger ansvarar för att:

- Uppmärksamma och bemöta alla barn och elever utifrån deras förutsättningar så att de känner sig sedda, värdefulla och att de utvecklas.
- Organisera och genomföra arbetet i klassrummet så att barnet eller eleven utvecklas och stimuleras till att använda hela sin förmåga. Barnet/ eleven ska uppleva att kunskap är meningsfullt och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.
- Anpassa undervisningen genom erkända metoder som acceleration, berikning och coachning²².
- Samarbeta med och ta stöd av ambassadörer i frågor som rör elever som snabbare når målen.

---

²² Se s 6

Källor

Freeman, J. (2004). *Teaching the gifted and talented*. Education Today, Nr 54.

<http://www.joanfreeman.com/pdf/CoT%20Teaching%20G%26T%2004.pdf>

Liljedahl, M. (2014). *Särbegåvade tonåringar, hur identifierar man dem?*
Skolportens numrerade artikelserie för utvecklingsarbete i skolan nr 19/2014

https://www.skolporten.se/app/uploads/2015/01/Undervisning_larande_nr19_2014.pdf

Persson, R. S. (1997). *Annorlunda land. Särbegåvningens psykologi*. Stockholm:
Almqvist & Wiksell.

Silverman, L. (1999). *Perfectionism: The Crucible of Giftedness*. Advanced
Development, Nr 8.

Sims, C. (red.) (2021). *Särskild begåvning i praktik och forskning*. (Upplaga 1).
Lund: Studentlitteratur.

Skolinspektionen (2018) *Utmanande undervisning för högpresterande elever*.

https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskingsrapporter/tkg/2018/hogpresterande/hogpresterande_elever_kvalitetsgranskning_si_2018.pdf

Skolverket (2015) *Studiepaket Särskilt begåvade elever*.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sarskilt-begavade-elever>

Skolverket (2020). *Redovisning av uppdraget Elever som snabbare når kunskapsmålet*.

<https://www.skolverket.se/download/18.289d0776170c4f425761562/1586357217033/Pdf6584.pdf>

Utbildningsdepartementet. Promemoria Dnr U2022/02568. Elever i grundskolan, specialskolan, sameskolan och gymnasieskolan ska lättare få läsa i snabbare takt och på en högre nivå. Regeringskansliet. 20220630.

<file:///C:/Users/gerbli1/Desktop/S%C3%A4rskild%20beg%C3%A5vning/elever-i-grundskolan-specialskolan-sameskolan-och-gymnasieskolan-ska-lattare-fa-lasa-i-snabbare-takt-och-pa-en-hogre-niva.pdf>

Handlingsplaner som finns tillgängliga på internet:

SKL:

<https://www.lulea.se/download/18.264cc79b16756691303113bf/1544451592819/Handlingsplan%20s%C3%A4rskilt%20beg%C3%A5vade%20barn%20och%20elever%202016.pdf>

Stockholm stad: http://mattetalanger.ncm.gu.se/wp-content/uploads/2020/2020/01/200121_071-dnr-132-8163-2019-bilaga-utbildningsnamndens-handlingsplan-sarskilt-begavade-elevers-behov-2.pdf

Sigtuna: <https://docplayer.se/106449993-Handlingsplan-for-uppmarksammande-av-och-stod-for-sarskilt-begavade-elever.html>